

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban) R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . . . 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Sötét pont.

Nem nagyon rég futott világgá az a szenzációs hír, hogy a békés-esabai népbank, vezetőinek hűtlen kezelése folytán, egész összeomlott; eleinte két-háromszázezer forintnyi hiányról beszéltek, mely összeg a vizsgálat folyamán öt-hatszáz ezerre emelkedett.

Minket kevésbé érdekel az a körülmény, hogy egy pénzintézet a felfedezett hiány folytán összeomlott, megtörténik ez lépten-nyomon mindenütt, a hol pénzzel manipulálnak s az üzleti világnak épen mindennapi sajátságai közé tartozik a hullámzatosság, az emelkedés és esés. De a dolognak különös érdekét az kölesönöz, hogy a muszkaországi viszonyokban illő óriási sikkasztás elkövetői oly egyének, kik a társadalmi téren osztatlan tiszteletnek s a pénzintézettel közelebbi viszonyban lévő polgárok előtt feltétlen bizalomnak örvendettek. És íme, egyszer kiviláglik, hogy a nagy tiszteletben lévő egyének körmönfont gonosztevők, kik a napfényre derült bűn sulya alatt más menedéket hirtelen nem találtak, mint eldobni azt az életet, melyet meggyaláztak, a százczek pedig — sok derék és becsületes ember soha ki nem pótolható veszteségére — elusztak.

Míg az alföldnek e szomorú hírnévre jutott városából érdeklő vártuk a további tudósításokat, egy minket közelebből érdeklő esemény szorította háttérbe a csabai leleplezéseket.

Itt a mi szomszédunkban is megfélemedkezett magáról egy ember, ki szintén közbecsülésnek örvendett az ő szűkebb társadalmi körében; mint szerény hivatalnok családot alapított, s a sors számos gyermekkel áldotta meg, de békésen és megelégedéssel élhette volna le életét, ha a könnyelműség nem viszi vala arra a lejtőre, melyről ember még soha vissza nem tért. Sikkasztott és Brémán keresztül elment a sikkasztók Eldorádójába — Amerikába.

T A R C Z A.**Gömörvármegye népköltészetéről.**

Irta: Ladányi Béla.

[Folytatás.]

Különb is, eddig oly nemű gömörmegei népkölteményt, melyet fogvatkozásai mellett is a balladák sorához számíthatunk, tudtommal csak kettőt ismer az irodalom, u. m. a fent említett „Sári Lidi” és a „Csáti bíró lánya” címűt. Legjobban felel meg a ballada fogalmának a „Sári Lidi” s mint fentebb is említettem, leginkább közelíti meg a székely népballadák hangját. Tártyára nézve teljesen megegyezik Arany „Agnes asszony”-ával s már kevésbé két székely népballadával, melyek az Arany László és Gyulai Pál féle gyűjtemény III. köt. 83. és 85-ik lapjain vannak közölve. (Mindkettőnek ezíme „Sári asszony” egyik a másiknak változata.) Formája nem épen a legszebb. Utánna következnek a „Csáti bíró lánya”, melynek számtalan változata ismeretes.

A többi, gömörvármegyei palocz népköltemény, melyeket itt-ott elszórtan közölve tatáltam, milyenek a „Husang Jancsi”, „Czifra Jancsi”, „Este van már”, „Zöld Marezsi”, „A kisasszony”, „Göndör Matyi”, „A panyitai kerülő” címűek, hol a románéz felé hajlanak, hol a regekép fogalmának felelnek meg, hol pedig valami meg nem határozható vegyes fajt alkotnak. Verselési technikája a legtöbbször, nagyon szép és correct. Nyelvezetük pedig gördülékeny és nem mondom ugyan, hogy nincs közöttük kivétel, szépségeiben is bővelkedik.

De hát ne zengjük el fölöttük általánosan a dicséretét, mielőtt megismertük volna őket egyenként, hanem lássuk és vizsgáljuk meg részletesen, foglalkozzunk velük behatóbban, külön-külön.

Legrégibb ismerősünk a „Sári Lidi” című. — Elsőnek említettem s mivel sorrendet akarok tartani, a balladákkal kell kezdenem, kezdjük hát a legrégebb ismerősünkkel, a legjobbnak mondott népballadával.

Formája, — mint már meg is jegyeztem — nagyon magán viseli a nép külsejének bélyegét. Nagyon csiszolatlan, faragatlan.

Tartalma s tárgya is a lehető legegyszerűbb. Sári Lidi, a ballada hősnője, megöli urát, s az anyósát és a lelkére nehezede sulyos önvád nyomása alatt megőrül; ennyi az egész. De annál meglepőbb a ballada

Magában véve ez esemény sem fontos annyira, hogy egyszerű elbeszélés után nyugodtan napirendre ne térhetnénk felette. Régi történet, melynek csupán embere uj.

De az említett két eset annyiban köti le figyelmünket, hogy hősei a társadalomnak azon osztályából kerültek ki, mely nevelésénél s műveltségi nivójánál fogva kizárja azon föltevést, hogy tagjai gonoszra aljasuljanak.

És itt az a kérdés jut eszünkbe, hogy vajjon az erkölcsi fejlődésnek nem akadály-e a magasabb műveltség? Mert tagadhatatlan az, hogy akkor, mikor még a mi népünk nem igyekezett rohamos léptekkel emelkedni fel a legműveltebb népek sorába, az erkölcsi romlottságnak a fentebbiekhez hasonló példáival csak szörványosan találkozunk. Mentől maradandóbb betűkkel írta fel nevét a világ-kultúra évkönyveibe nemzetünk, annál sürűbben fordul elé a korrupció, melynek hősei Amerikán és a revolveren kívül más menedéket alig tudnak találni.

Elszomorító kérdés, de a felelet is lesújtó, mert azt hisszük, hogy a műveltség és nemes erkölcs egymástól soha el nem választható édes testvérek, s azért a nép, melynek kebelében erkölcsileg romlott egyének tisztességnek örvendhetnek, valódi műveltség még ez idő szerint nem nevezhető.

Gyűjthetünk magunknak szellemi kincseket, szorgalmunk által gondoskodhatunk anyagi jólétünkről annyira, a mennyire társadalmi állásunkból kifolyólag szükségünk van. De mit ér mind ez, ha fáradságunk összes gyümölcsét egy pillanat alatt megsemmisítik oly egyének, kiknek erkölcsi romlottsága csak akkor tűnik ki, mikor a társadalmi élet köréből már önként kiléptek?

A társadalmi rendszerben kell lenni a hibának; ez nem áll még azon magaslapon, melyen állani kellene. A minket közelebből érdeklő roz-

drámaisága, mesterkéletlen egyszerűsége, mely avval a kevés szóval is, a mit mond, oly sokat képes kifejezni. — A felületes olvasó nem veszi ezt rögtön észre, de igen is mindjárt szembe tűnik az, csak kisse is figyelmesebb vizsgálatnál, ha nemesak a sorokat nézzük, azok közé is be tudunk pillantani.

Igy kezdődik a ballada:

„Mit mosol te Sári Lidi a kútnál?

„Gyöles lepedőt édes piaczi szép hűgám:

Belejtettem a vérbe,

Ki kell mosnom nagy-péntekre!”

Jaj jaj jaj!

E szerint tehát Sári Lidi már első fellépésekor is az örülés bizonyos fokán találjuk: monomaniaja van.

A büntudat üldözi, nem hagyja nyugodni. Megölte férjét, meggyilkolta anyóssát s a gyöleslepedőre frecescent vér ott van, ott tanuskodik bizonyu bűne fölül; vagy, ha esetleg nincs is ott a megzavart lélekállapot feleségizott fantáziája ott látja azt. Ezt nem tűrheti, ezt nem akarja látni, nem akarja, hogy valamikép árulója lehessen, hanem kimegy a kúthoz s ott mossa, mossa; ki kell mosnia nagy-péntekre, mert — mint később elárulja — akkor férjhez szándékozik menni.

Ugyanaz a mozzanat mi koszos költőnk Arany János: „Agnes asszonyában.” Agnes is a

„ . . . patakban

Fehér lepedőjét mossa,

de a folt csak nem akar eltűnni. — Éjjel nappal azon tőri magát s a folt csak ott marad. Összegyűl az utca-gyermek s kérdi tőle: mit csinál.

Csitt te! csitt te! esibém vére

Keveré el a gyöles leplet.

Óh irgalom atyja ne hagyj el!

A szomszédnők is összefutnak; „Agnes asszony hol a férjed?”

„Csillagom hisz ott benn alszik;

Ne menjünk be mert felébred.

S rögeszméje — monomaniaja — csak nem engedni elmenni a patakból, míg a vérfoltot, mely tulajdonképen az ő lelkére száradt, ki nem mossa a lepedőből. Jön a hajdu, jönnek a szomszédnők, s más emberek; nem tudja megfontolni helyzetének gyannus voltát s neki adott meg gondolatlan feleleteivel maga alatt vágja a fát.

nyói esetben az államnak — mely maga is egy magasabb társadalmi rendszer — százezeit kezelte egy oly egyén, ki a nagy összegű pénzek kezelésére más egyebet, mint erkölcsi garantiát nyújtani nem volt képes. De hogy ebben az erkölcsi garantiában volt egy sötét pont, melyet senki sem látott, a következés megmutatta. Ez a sötét pont a lélekben maradt; a léleknek egy kiműveletlen része, egy darab betegség, mely lassanként megfertőztette, befeketítette az egész lelkét.

És melyik ember lelkében nincs valami sötét pont? Hűség, dőlyf, nagyravágyás, könnyelműség, mind oly fekete pontok, melyekből egy is elég arra, hogy a tökéletes műveltség hiányát konstatálhassuk.

A szegénység kényszerítő hatalom, de műveltséggel párosulva, erkölcsi romlottságnak szülőanyja nem lehet.

Társadalmunknak igen-igen sokat kell még művelődnie, hogy a fekete pontok minden egyes lélekből kicsiszolódjanak. Ha ez bekövetkezik, a művelt honoratior osztályból nem fognak gonosztevők kerülni ki. m.

Termény- és iparszövetkezet.

Ez a jelszó, mely kis városunk falai közt még a farsang zaján is áttörte magát, hogy napi kérdéssé legyen, míg vagy testtől lesz, vagy — — agyon nem ütik.

Mielőtt az utóbbi balszerenese érné, foglalkozzunk vele; megérdemli.

Általánosan panaszkodunk a közzgazdaság kedvezőtlen körülményei miatt. Méltán. Kevés a pénz. Drága minden. A hitel korlátolt. Kölesön nehezen és csak tul magas, két-háromszoros biztosíték mellett szerezhető. A kisbírtoku gazda, ha nehéz munkáját Isten áldása kísérte, haszna fele részét a közvetítők feneketlen zsákjába dobja, mert másként nem tudja terményeit oly gyorsan értékesíteni, a mint azt hivatalosan és nem hivatalosan tőle követelik. A kis iparos hitelbe vett anyagból dolgozik, s termékeit csak vásárolás, költsékezés útján — gyakran veszteséggel — tudja elárusítani. — A kenyérről, lussal

Igy Sári Lidi is. Ő sem tudja már felfogni, hogy együgyű mentegődzésével vétkét el nem leplezheti, mert nem hiszi el neki, senki hogy az a vér, melynek mocoka a gyöleslepedőn látszik, nem férje, vére hanem ludvér.

A kérdezősködőt, mely tán saját lelkiismerete vádjának jelentése édes, pici, szép epithonokkal szólítja, mint Arany Agnese csillagomnak; nem sejtje, hogy a jelzőknek ily szokatlan bősége, tekintve a körülményeket már rendkívülisége miatt is, gyanút kelthet.

De a monomania, mely feldulta lelkét s elvette nyugalmát, a harmadik strófában, midőn az önvád a népballadákban s általában a népkölteményekben oly sokszor szerepeltetett babonás madarat: a hollót már a feje fölé hozza:

„Fekete holló károg te feletted,

Az anyóssod az urad hová tetted?”

mondom, e monomania egy nagy lépéssel közeledik már ekkor az igazi örültség felé, mit nagyon szépen fejeznek ki azon egyszerű szavak, a melyek Sári Lidi szájába vannak adva, t. i. a midőn férje s anyósa eltűnését a megzavart lélek ferde gondolkodás módjával egyenesen saját nagy-pénteki férjhez menetelével hozza kapcsolatba:

„Elküldtem a nagyerdőre

Férjhez megyek nagy-péntekre

Jaj jaj jaj!”

A lelki halál — a megérdemlett büntetés, a tragikus bukás — tehát mármár beállt, a vézset sujtó karja már utólréde hogy még teljesebb legyen a tragikum, még egy testet és lelkét egyaránt meggyalázó emberi büntetésnek is kell magát tennie, mert utóleri a törvény hatalma, mely — bár nem is mostani humánusabb törvényeinkkel megegyezőleg — még a sors büntetését is súlyosbítja:

Fekete holló a tömlőcz ablakánál

Sári Ladi ott ben fujja nótáját

„Belejtettem a vérbe

Férjhez megyek nagy-péntekre“

Jaj, jaj, jaj!

Belejtettem a vérbe

Ki kel mosnom nagy-péntekre.“

Jaj jaj jaj!

Ezzel végződik e meglehetősen sötét színvetű bal-

azokéok szövetséget kötnek a fogyasztók rovására, hogy megdrágítsák az életfentartáshoz legszükségesebb tápszereket. S e nehéz viszonyok terhének oroszán részét viselik azok, kiket vagyon nélkül közpályára utalt a gondviselés, elengedhetetlen kötelességükkel tévén, hogy a társadalomnak minden tekintetben előharczosaik legyenek, habár e szerephez jövedelmük nem is elég. Egy szóval — boldog de kevés kivétellel — oly tarthatatlan állapotok közé jutottunk, melyeket csak társadalmi szövetkezetek és új utján lehetne jobbra változtatni.

Hát ez az eszme nem új; régen foglalkoznak vele gazdák és iparosok, magánosok és társulatok; sőt — hogy példáért messzire ne menjünk — mészárosaink is szövetkeztek, hogy nyereségük fokozása végett — minden más lehető ok nélkül — a hús árát időnkint felemeljék, de soha le ne szállítsák, és bizony mondjuk, jó üzletet csinál a mi rovásunkra.

Ilyen és hasonló viszásságok ellen a megtámadottak egymás védelmére szorulnak, ez bizonyos; s a védelem mikéntjét foglalja magában e szó: egyesülés, szövetkezet.

Erről akartak tanácskozni e hó 4-én a városházán, nagy számban, s azt határozták, hogy majd ha — fagy. No ennek épen most volna itt az ideje, mert — a mint biztosan tudjuk — az iparos, a fogyasztó közönség háromnegyed részének türelme fagypontra is alul áll. De alkalom is volna reá, hogy a szövetkezetet csekély áldozattal, sokkal csekélyebbel, mint a minöket most mások zsebének hozni kénytelenek vagyunk, megalakíthassuk.

Közkezen forognak ugyanis a Budapesti székely „Általános termény és iparszövetkezet” alapszabályai. Ezek szerint — mint már több helyen történt, — Rimaszombaton is fiók lenne szervezhető. Miért? azt már elmondottuk. — Hogyan? azt megkísérjük az alábbiakban röviden körvonalozni úgy, amint ezt az említett alapszabályok megállapítják.

Mindenek előtt hangsúlyozni kívánjuk, hogy a szövetkezet Budapesten létezik, váltótörvényeszközzel étegyezve van, s működik élen olyan egyénekkel, kik a közélet s különösen az ipar terén tekintélyes nevet és vagyont vívtak ki maguknak, ugyan azért a „Fortuna”-ba jutott szövegökkel nem azonosíthatók. E szövetkezet 1000 drb, egyenként 100 forinttal befizetett részvény alapján akar a vidékeken fiókokat alakítani azon czélból, hogy áruvesztések felállításával a fogyasztási cikkek jutányos áru beszerzését, az ipari termékek elárúsítását, a köleszőnök igénybe vételét a fiókok tagjai számára megkönnyítse. S miként akarja ezt kivívni? Úgy, hogy a fiókok tagjai aláírják egy-egy elsőbbségi részjegyet, mely hetenként 10 krral 500 létel alatt fizetendő be a fiók pénztárába. Amint 120 drb részjegy aláíratott, a központ annak összes értéke erejéig előlegesen rendelkezésre bocsátja a fióknak mindazon fogyasztási cikkeket, melyek boltilag kezelhetők, s melyek a szövetkezet tagjainak beszerzési áron lesznek kiszolgálandók, s egyúttal, ugyancsak a szövetkezet tagjai számára, a fiók felelősségére olesó hitelt, az iparosok részére raktárt nyit, melyben a termékek, azok értéke felelősségük előlegezése mellett, elárúsítás végett elhelyeztetnek. — Az elsőbbségi részjegyek mint takaréki betétek kezelhetnek, $\frac{1}{3}$ -ad részben a központ, $\frac{2}{3}$ -ad részben a fiók pénztára által, s e mellett, hogy az ezen betétekre eső üzleti nyereséget kivánatra tulajdonosának folyóvá tétetik, avagy a betétet esatolják, maga az elsőbbségi részjegy a teljes befizetés után 10 év múlva 65 forinttal váltatik vissza a központ által.

Ezek nagyjában a szövetkezet, illetve fiókja által nyerhető előnyök, míg ezzel szemben a tagokat 2 forint 50 krral egyszer mindenkorra szóló beíratási díj és részjegyenként 10 kr. heti befizetés kötelezettsége terheli, megjegyezvén, miszerint a fiók mindenemű ügyei saját kebelében választottak által intézhetnek, míg a központtal szemben csupán részjegyére teljesített fizetése összegének erejéig áll kötelezettségben.

Tagadhatatlan, hogy mint minden emberi alkotás,

lada, melyben darabossága mellett is oly meglepő szépségeket találunk.

Jellemző még ezenkívül népballadánk szerkezete is, melynek érdekessége különösen a versszakok egyik felét képező refraineokban nyilvánul.

Érdekesnek mondhatnám, mert ilyen fajta refrain, mint a mi „Sári Lidi”-nkben van, népköltészetünk kevés termékében találunk. Sőt balladáinkban, nagyon is ritkán szokott refrain lenni. Maga Gyulai Pál fentidézett gyűjteményének első kötetéhez írt jegyzetében e tárgyról így nyilatkozik: A ballada lyrai eleméhez tartozik a refrain. Minél dívatosabb ez valamely nép lyrai költészetében, annál inkább megtalálható a balladákban is. Innen az angol balladákban gyakoribb a refrain mint a spanyol román ezekben. A magyar népdalokban ritka, helyét réják pótolják, egyes indulatszók, kurjantások, mint hajhaj, esillagom, galambom, eszmadta, stb. Balladáinkban is ilyesmit tapasztalhatunk. — A refrain meglehetősen kivétel, de hogy megakad egy-egy, bizonyítják gyűjteményünk. Albert Jóska (238 l.) című balladája, melyben a refrain két sorra terjed ki, bár a két végső versszakban egészen elmarad, továbbá a Pozsonyi kisasszony (232 l.) című genrekép, a Párjanyított gerlice (22 l.) és A molnár inasa 188. l.) című lyrai képek, melyekben a refrain minden versszakon végighúzódik.

De a Gyulai által megnevezett költeményekben, melyekben szerinte a refrain csak mint kivétel fordul elő, egészen másféle s a miénktől teljesen eltűnt refrain találunk. Úgy értem azt, hogy ezek a miénknek hangjával párbeszédszerű alakjával egy csepp rokonságban sincsennek.

Van azonban egy ó-székely népballada a Kriza: Vadrózsái közt, melyet az Arany László és Gyulai Pál féle gyűjtemény harmadik kötetében *) is ott találunk, a „Megégett János” című, mely szerkezetére nézve meglepően hasonlít a „Sári Lidi”-hez. Összehasonlítás végett mindkettőből ide írtatok egy pár versszakot.

A „Megégett János” így kezdődik:

„Hát te hol jártál, szívem lelkem Jánosom?”
„Jaj én ángyoméknit édes anyám asszony
Jaj fáj szívem fáj, vedd meg ágyamat.”

*) III. köt. 7. lap.

ugy a szövetkezet is. — már mint üzlet — ki van téve a kereskedői válságoknak, de ebből még épen nem következik az, hogy életre való ne legyen, sőt épen azon körülmény miatt, hogy első sorban közbajok enyhítését és csak másod sorban tűzti ki feladatát a nyereséget, méltán érdemel figyelmet, s igényelheti, hogy előítélet s el-lenszenv nélkül tegyék megbeszélés tárgyává.

S minden körülmények között bizonyos az, hogy a helyi kereskedőnek, a közvetítőnek nyernie kell, mert azért dolgozik, de az is bizonyos, hogy nyereségüket szaporítani senki sem köteles, sőt — ha tisztességes uton tehető — még kötelesek vagyunk azt családunk számára megtakarítani.

Azt mondhatná ezek után valaki: Jó, a szövetkezet üdvös eredményre vezet, de miért kell ehhez valamely központ? alakítsuk magunk! Tökéletesen igaz, de csak azon esetre, ha pusztán fogyasztási czélra és csupán egy-némely cikkre szorítkoznak. Ezzel is segítve lenne ugyan, de csak kevéssé s magunkra nézve sokkal nagyobb kockázatot mellett.

Elvégre ez is, mint a fióknak helyi szervezete, működés, kezelés, ellenőrzés megbeszélendő lenne. Szerény nézetem az, hogy központtal vagy a nélkül, szűkebb avagy tágabb körben, de alakítsuk meg a fogyasztási szövetkezetet.

Sz. M.

Népszámlálás.

A népszámlálás megyénk területén teljesen befejeztetett. Ez alkalomból nem lesz érdektelen közölnünk azon jelentést, melyet Lukács Géza m. első aljegyző az alispáni hivatalhoz e napokban terjesztett be, s melyben a megyei népszámlálás országos jelentőségű eseményének egy vázlatos képe díszretreméltó szakértelemmel van feldolgozva. A jelentés egész terjedelmében következőleg szól:

Tek. Alispáni hivatal!

Az 1890. IX. törvények által elrendelt népszámlálás megyénk területén a kiállított határidőn belül szabályszerűen és minden fenakadás nélkül rendszeresen végre hajtatván, a számlálási összeíratok a m. kir. országos statisztikai hivatalhoz már el is küldettek.

A népszámlálás eredményéről addig is, míg a munkálat feldolgozása alapján az országos statisztikai hivatalos és rendszeres munkálatot terjesztendő elő, több vonatkozásban van szerenésim jelentésemet tiszteletteljesen előterjeszteni:

Járás és r. t. város megevezése	Házi gazdálkodó háztartás	Számított népesség		Összesen	A lakosság összesítésében a járás és városok között
		férfi	nő		
1. Rozsnyói járásban . . .	4977	13321	14801	28122	155399
2. Nagy-röcezei járásban . . .	4990	14933	15348	29951	
3. Rimaszombati járásban . . .	5190	15564	16916	31580	
4. Rimaszécsi járásban . . .	5715	15632	16616	32278	
5. Tornallyai járásban . . .	6395	16235	17233	31468	
6. Rozsnyó r. t. városban . . .	773	2279	2535	4814	
7. Dobsina r. t. városban . . .	936	2154	2591	4655	
8. N.-Röceze r. t. városban . . .	305	861	959	1820	
9. Jolsva r. t. városban . . .	438	1112	1317	2429	
10. R.-szombat r. t. városb. . .	1030	2696	2864	5560	
Összesen . . .	31049	84457	90220	174677	174677

A lakosság szaporodása járásonként és városokként következőleg szaporodott meg:

	1881-ben	1890-ben szaporult
1. A rozsnyói járásban . . .	27453	28122 (66)
2. A nagy-röcezei járásban . . .	29365	29951 (586)
3. A r.-szombati járásban . . .	29506	31580 (1984)
4. A r.-szécsi járásban . . .	31027	32278 (1251)
5. A tornallyai járásban . . .	31823	33468 (1645)
6. Rozsnyó r. t. városban . . .	4737	4814 (77)
7. R.-Szombat r. t. városb. . .	4844	5560 (716)
Összesen . . .	158845	165773 (6928)

„Hát ott mit adtak szívem lelkem Jánosom?”
„Ott négy lábú rákot **”) édes anyám asszony,
Jaj fáj szívem fáj, vedd meg ágyamat.”

A „Sári Lidi” meg ekképen:
„Mit mosol te Sári Lidi a kútnál?”
„Gyoles lepedőt édes piczi szép hűgám
Belecsittem a vérbe,
Ki kell mosnom nagy-péntekre.”
Jaj jaj jaj!

„Fekete holló károg a nagy erdőn
Sári Lidi vér folt van a lepedőn.”
„Leejtettem a ludvérbe
Ki kell mosnom nagy-péntekre.”
Jaj jaj jaj!

Egész szembeötölő tehát mindkét népballadában a szerkezeti hasonlatosság. Itt is, emitt is kérdésekből és feleletekből áll egy-egy versszak, melyekben a felelet, ha nem is egészen, de annak legalább egy része refrainszerűleg folyton ismétlődik.

Itt az anya kérdezősködik szerető fiának baja felől, kit ángya ismeretlen okból megmérgezett, emitt pedig a hitvesi hűségéről megfélekedett gonosz asszonynak hányja szemére valami ismeretlen egyn, vagy pláne saját mardosó lelkiismeretének vádoló hangja iszonyu bűnét.

Igaz, hogy a tárgy szerfölött távol áll egymástól; nincs köztük semmi rokonság; de e szerkezeti hasonlatosság mégis vall némi atyafiságra. S ez annál jellemzőbb, mert népköltészetünkben eddig csak e két refraines párbeszédszerű népballada került ki.*)

De eleget, tán sokat is foglalkoztunk idáig a mi „Sári Lidi”-nkkel; lássuk már a többit is. Jóság tekintetében — említettük — a második helyet foglalja el megyénk népköltészetében a népballada, mely a „Csáti bíró lánya” szomorú esetét adja elő, kit eszerben hagyott szeretője boszúból halálra tánczoltat.

(E balladát Albert János közölte s Hanvárol származik; megj.: „Magyar Nyelvőr XVIII köt. 336. l.) *)

***) Négy lábú rák — varas béka mint mérge.
*) Annál gyakoribb azonban e forma a skót és svéd népköltészetben. Ilyen szerkezetű pl. a skót Edward, vagy az ugyan-
esak skót Davie [az elsőt ford: Bajza és Szász Károly] továbbá a svéd Rózsakerti fiú [Gregustól fordítva a Balladáról írt művében.] stb.

*) Változatai: Erdélyi: Népk. gy. III. 260. és Nyelvőr XVI. köt. 336. l. [Sopron] Nyelvőr XX. köt. 48. l. [Ungvár.]

A lakosság fogyása következőleg oszlik meg városok között:

	1881-ben	1890-ben	fogyott
1. Dobsina városban . . .	5592	4655	937
2. Nagy-Röceze városban . . .	1897	1820	77
3. Jolsva városban . . .	2730	2429	301
Összesen . . .	10219	8904	1315

Az adatok ekénti összegeportosításából látható tehát, hogy az 1881. évben megejtett népszámlálás szerint vármegyénk lakossága 169064 volt; s a mennyiben jelenben 174677 lakos iratott össze, a tényleges szaporulat 5613 számban jelentkezik. Ezen számban nem foglaltatik be a Jolsván elhelyezett honvédség és a Rimaszombaton lévő tüzérség és méntelepi katonaság létszáma.

Nem tartom érdektelennek felemlíteni, hogy vármegyénk lakosságának száma az 1870-iki népszámlálás alkalmával 173438-at tett, s hogy az 1880-iki előbb olvasható kedvezőtlen eredmény az 1873-iki cholera-járvány és több szük termésű évek alatt előállott nagyobb halandóság, nemkülönben az ipar pangása szülte. A jelenlegi állapot tehát 1238 lélekszám többletet mutat.

Általában a szaporodás Dobsina, Nagy-Röceze és Jolsva r. t. városoktól eltekintve, a vármegye mindenik főszolgabírói járasa és r. t. városaiban nyilvánvaló; ha azonban tekintetbe vesszük, hogy az 1881. LXIV. t. cz. alapján a Tornamegyétől vármegyénkhez esatolt 7 község által a rozsnyói járás 3773 lelket nyert az 1880-iki népszámlálási adatok bizonyossága szerint, kiderül, hogy a rozsnyói főszolgabírói járás az utóbbi tíz év alatt — a fenti hét község 3773 lakosának figyelmen kívül hagyásával 3104 lélekpadást mutat, mely apadás a vasgyárak szűnetelésének, a bányászat és a kisipar hanyatlásának tulajdonítandó, mert az ezen ágak munkásai részben más vármegyébe, nagy részben pedig Amerikában kivándorlás által igyekszének megtalálni itt elvesztett s életmódjuknak megfelelő keresetüket; mely bajon csakis országos intézkedések által lenne segíthető.

Midőn ezekben tiszteletteljes jelentésemet megtevé, maradok a tek. alispáni hivatalnak alázatos szolgálja Rimaszombaton, 1891. február 8.

Lukács Géza, m. I. aljegyző.

Törvényszéki esernök.

Végtárgyalások.

Február 18-án szerdán. — 1. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolt Hudaesek Szlaminka András és társai. — 2. Súlyos testi sértés büntetével vádolt Figuli János elleni végtárgyalások.

Február 19-én esütörtökön. — 1. Zsarolás vétségével vádolt Csövek András és társai. — 2. Lopás büntetével vádolt Kojnok János — 3. Súlyos testi sértés büntetével vádolt Boros Jánosné elleni végtárgyalások.

Helyreigazítás. F. évi február 11-én a helybeli kir. trvszéknel lopás és orgazdasággal vádolt Földi Mihály putnoki lakos ellen fog a végtárgyalás megtartatni, ezzel Földi Mihály tamásfalvi lakos kérelmére, legutóbbi számú közleményünket helyreigazítjuk.

A gömörmezei muzeum tárgyjegyzéke.

Közl.: Fábry János muz. ig.

(Folytatás.)

- Az 1890. év folyamán beérkeztek a következők:
- 168. Husak Ferenczről: a rimaszombati cipész-czéh alapszabályai.
  - 169. Megvétetett: egy a gesztetei határban talált bronzsugó.
  - 170. Horváth Jánostól: egy 18—20 cmnyi kalázesomó.
  - 171. Járosy Mihálytól: egy rszombati ház alapjának ásása alkalmával talált bronzfejsze töredék.

A esekékvény azzal kezdődik, hogy a falu legnyakább legénye több legény társával elmegy megkérni a bíróné asszonyomat, hogy eresse el egyetlen kedves leányát közéjük mulatni, tánczolni. De a lány már nem tehetett akkor eleget kérésöknek mert:

Alszik már, alszik már
Gombos nyoszolyába,
Be is takaródzott,
Selyem paplonyába.

Ámde a legények s különösen vezetőjük, ki ugy látszik minden áron a gazdag esáti bíró szép leányával akar tánczolni, meg nem elégszenek e válasszal, hanem még követelőkben lépnek fel.

S ez a borgöz sugallta határozottság, ugy látszik, hizeleg az anyának, a büszke bírónénak; jól esik látnia lánya kapósságát, mert nem bírt ellentállani a legények kívánságának s felkálti leányát:

„Kelj fel édes lányom
Ériggy el a bálba;
Lángszin selyem ruhád
Öltözd fel magadra.

Garmazsin cipődet
Huzd fel a lábadra;
Tíz pár arany gyűrűd
Rakd fel az ujodra.”

S míg a lány mindezt megteszi: fölveszi lángszin selyem ruháját, felhuzza garmazsin cipőjét, s felrakja tíz pár arany gyűrűjét, tehát minden ujára kettőt, addig a legények visszamennek a koresmába s ekkor a szín is megváltozik, mert a szereplő személyek száma szaporodik egyvel; oda érkezik a esáti bíró lánya is ki e kérdéssel állit be közéjük:

„Jó estét te álnok
Hát miért hívtattál?”

Ekkor a legény, ki szeretője volt, s ki e kérdés által is kihíva látja magát, kiönti a leány előtt szívének egész keserűségét s szemrehányásokat tesz neki hűtlensége miatt:

„Te tétlét fogadást
Én előttem, nem más,
Hogy én kívülöttem
Soha se szerecc másit!”

(Folytatása következik.)

172. Lőrinczy Györgytől: egy emlékérem ő felsége debreczeni látogatása alkalmából és egy nyomtatvány.

178. Rábely Miklóstól: a rászombati dalkörre vonatkozó nyomtatványok és egy kézirat. („Örömműnepi beszédek, melyek István főhígnak pestmegyei főispáni székbe történt beiktatásakor 1847. okt. 16-án tartottak.)

174. A rimaszombati kaszinótól: Budapesti Hírlap 1890. évi folyama.

175. Fábry János gymn. tanártól: különféle nyomtatványok gyűjteménye.

176. A Rozsnyói Híradó kiadóhivatalától: a Rozsnyói Híradó 1890. évi folyama.

összesítés:

1., a gazdasági osztályban van	63 tárgy,
2., az iparművészeti osztályban	134 "
3., a régészeti történelmi osztályban	380 "
4., a természetrajzi osztályban	1027 "
5., a könyvtárban	576 "

összesen 2180 tárgy.

A kegyes adakozók fogadják szíves adományaikért a megyei muzeum igazgatóságának tiszteletteljes köszönetét, kérvén továbbra is az érdeklődőket, hogy megyénk ezen kulturális intézetét pártfogásukban megtartani méltózzassék.

Értesítés és meghívás.

Hivatalos tisztelettel hozzuk a „Gömörmegyei általános tanító-egylet” rendes és választmányi tagjainak tudomására, hogy egyletünk ügyeinek vezetését — több rendbeli hivatalos akadályoztatások következtében — csak is az 1891-ik év febr. hó 4-én vehettük át. S midőn ezt közhírré tesszük, egyuttal van szerezésnek az új központi választmányának m. t. tagjait, a f. évi febr. hó 18-án d. e. 9 órakor Rimaszombataban, a közs. el. fiiskola tanástermében tartandó „a lakuló választmányi gyűlésre” tisztelettel meghívni.

A gyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitó.
2. A pelsőzi közgyűlésről felvett jegyzőkönyv XII-ik pontja értelmében való megalakulás.
3. A gömörmegyei ált. tan. egylet „alapszabálya” és „a központi bizottmány ügyrend”-ének felolvasása.
4. A Pelsőzön tartott XVII-ik évi közgyűlés hitelesített jegyzőkönyvének felolvasása és tárgyalása.
5. Elnök jelentése a gömörmegyei ált. tan. egylet vezetésének átvételéről.
6. Főjegyző jelentése az egylet okmánytárának átvételéről.
7. Pénztárnok jelentése az egylet pénztárának átvételéről és jelenlegi állásáról.
8. Az „Eötvös-alap” és az „Árvaházi-alap” gyűjtő bizottság jelentése, a hivatalos könyvek és okmányok átvételéről.
9. Könyvtárnok jelentése az egyleti könyvtár átvételéről.
10. A járáskörök őszi gyűlésén felvett jegyzőkönyveknek felolvasása és tárgyalása.
11. A tavaszi járásköri gyűlések munka-programjának megállapítása.
12. Jelentés a IV. egyetemes tanító-gyűlésnek egyleti életünket érintő határozatairól.
13. A magyarországi tanítók országos bizottsága működéséről szóló első jelentés tárgyalása.
14. A „Háromszék megyei tanító testület” átirata.
15. A magyarországi tanítók árvaházi egyesületének felhívása.
16. Folyó ügyek.
17. Indítványok.

Kelt Rimaszombataban, 1891. febr. hó 6-án.

Törköly József, Czékora István
egyleti elnök, egyleti főjegyző.

Helybeli hírek.

Kegyeletes ünnepély lesz a rimaszombati takarékpénztár ez idei közgyűlése. Az intézet ugyanis volt igazgatóságai elnökének Csider Károlynak életnagyságu arczképét megfestette Barabás Miklós veterán festő-művészünk által, s a szépen sikerült kép leleplezése a takarékpénztár ez idei közgyűlésére tűzött ki, mely alkalommal az emlékbeszédet Molnár József ügyvéd, az intézet jogtanácsosa fogja tartani.

Kinevezés. Lányi Bertalan volt rimaszombati törvényszéki bírót a kerületi királyi táblák szervezése alkalmából a pozsonyi kir. táblához nevezték ki kir. bírónak.

Tollnoki állomás rendszeresítés és kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter figyelembe véve azt, hogy a megyénkben levő 378 tan- és nevelőintézet felügyeletével járó teendő egy ember erejét meghaladja, a gömörmegyei kir. tanfelügyelőségnek tollnoki állomást rendszeresített és erre Józsa Antall hely. hitv. végzett papnövendéket, ki két évig a közoktatási miniszteriumban gyakornokoskodott, nevezte ki. A m. t. akadémia Józsa Antal egy pályázati munkáját legközelebb díszsérettel tüntette ki.

Építő iparosaink figyelmébe ajánljuk azon árlejtséi hirdetőmelyt, melyet a Gömörmegye rimaszombati székházának restaurálása tárgyában az alispáni hivatal közöl a hivatalos értesítőben. Megtudjuk e hirdetőmelyből azt is, hogy a diszes épület restaurálására 8271 ft 97 kr. van előirányozva. Ennyibe kerül az örökifju öreg menyasszony vármegyei kelengyéje, mikor férjhez menni szándékozik az ifju öreg de jól kiált magyar államhoz! Vagy a diszes új tetőzet talán inkább szemfedőnek nevezhető?

Farsangi estély. A rimaszombati koresolya-egylet farsangi estélye f. hó 7-én igen szépen sikerült. A nagy és diszes közönség a hajnali órákig szakadatlan jó kedvvel mulatott a terített asztalok körül s a fiatalság vidám tánczra perdült a Palócz Kálmán pompás zenéje mellett. A négyeseket mintegy negyven pár tánczolta s a mulatság a fedett koresolyacsarnok építésére is meglehetősen szép összeget jövedelmezett.

Helyreigazítás. Lapunk mult heti számában „megváltoztatott határozat” czim alatt hozott közleményünket — az alispáni határozat hivatalos kiadmányának átolvasása folytán — ezen határozat tartalmának megfelelően azzal egészítjük ki, hogy az alispáni hivatal a városi

képviselőtestületnek határozatát Kalocsay Gyula építész javára érdemileg akként változtatá meg, hogy azt mint alaptalant egész terjedelmében hatályon kívül helyezte és egyszersmind kimondotta szöröl-szóra a mint következők: „hogy az iratok adatai szerint nem az építész, hanem az építés felügyeletével és az átvétellel megbízott ellen lehetne Rimaszombataban, t. városának neheztelése és esetleg megállapítható kárkövetelési joga.”

Közgyűlés. A helybeli ált. ipartestület f. hó 9-én tartotta évi rendes közgyűlését. Az évi jelentés szerint vagyona: készpénzben 664 ft 93 kr. ingókbán 111 ft 40 kr., tagdíj hátralék követelésben: 242 ft., összesen 1018 ft 33 kr. Az évi bevétele volt 740 ft 86 kr., kiadásai 440 ft 93 kr., maradvány 299 ft 93 kr. A költségvetés 816 ft bevétel s 600 ft kiadás mellett 216 ft remélhető maradvánnyal állított össze. Elhatározott az alapszabályok némi módosítása, az új tagok „belépési díja” 1 frtről 5 frtra emeltetett. A jegyző fizetése Rónay Gyula személyéhez köve, 200 frtről 250 frtra, a szolgálja fizetése 72 frtről 100 frtra emeltetett. Elnökül egyhangulag legnagyobb lelkesedéssel Szabó József vrsi tanácsos 3 évre újból megválasztott, az előjáróság rendes tagjai lettek szintén 3 évi megbizással: Soós László, Szabó József (mészáros), Kovács Zsigmond, Király Ferenc, Hollósy József, Varga Lajos, Tóth Péter, id. Kovács István, Bodzásy József, id. Szabó János (kriston), ifj. Csapó János, Benko János, Soós Ferenc, Eva János, Balázs József, Kohut Lajos, Stolez Zsigmond, Chászár Andor, Sarinay Ignác, ifj. Lakatos István, Bolkay Pál, Gees István, Tomay Alajos, ifj. László János; póttagokul megválasztottak: Cseh István, Németh Károly, Klauzer János, Rakottay Lajos, Borsos Sándor és Kandra János. A számvizsgáló bizottság tagjai: Lévy István, Miskolczy István és Rakottay Danó.

A rimaszombati takarékpénztár az 1890-iki üzletét igen jó eredménnyel zárta le. Az összforgalom 3159062 ft volt, melyben váltókamatok czimén mint bevétel 52769 ft 40 kr., jelzálogkamat czimén 66394 ft 91 kr. előlegkamat czimén 3591 ft 28 kr. volt. A betétek s kölcsönök egyaránt növekedtek, a nyugdíjalap az idei 1054 ft 53 kr kamattal is már 21000 frtra szaporodott. Tiszta nyeresége az intézetnek a mult évről áthozott 927 ft 88 krral együtt, 32308 ft 22 kr., mely üzleti eredmény az 1889. évihez képest mintegy 5000 frtnyi javulást mutat. Az intézetnek 1200 részvényese van, kik előreláthatólag részvényenként 20 ft osztalékban fognak részesülni. A 16000 frtnyi póttartalékokéhoz — mint értesítünk — az igazgatóság 4000 frtot esatolni javasol, hogy az ilykép 20000 frtra emeltessék. Általában igen szépen van konszolidálva e szép mulattal bíró pénzügyintézetünk, mely hivatásának magaslatán áll. Közgyűlését ez idén február 26-án fogja megtartani.

Téli idő. Az idő nem enged, habár a napok hosszabbodnak is. E hó 9-én a hideg épen —18.10 C°-ra emelkedett; ennél csak háromszor volt e télen nagyobb. A legenyhébb idő 2-án volt, midőn délben a hőmérő —1.60 C°-ot mutatott. Az első öt nap egészen borult, a következők alig latható volt a felhő az égen. Szél egyáltalában nem csak gyenge délkeleti és délnyugati áramok voltak észlelhetők. — Csapadék e hó 3-án jelentéktelen mennyiségben. Ugy látszik, ez állandó téli hideg eltart még e hónapban.

Hibaigazítás. Lapunk mult heti „Tárcza”-jának e mondata: „Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a nemzeti oklevéllel együtt jár az értelmi felsőbbesség is” — Következőleg olvasandó: „Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a nemzeti oklevéllel együtt jár az értelmi felsőbbesség is.”

Nyilvános nyújtványozás. A rimaszombati polgári olvasókör által folyó évi február hó 1-én saját könyvtára gyarapítására rendezett tánczmulatság alkalmával a bevétel volt 411 ft 83 kr., a kiadás 147 ft 20 kr. s így a tiszta jövedelem 264 ft 63 kr., mely összeg gyűmölösözés végett elhelyeztetett. Ez összeghez felajánlásokkal hozzájárultak: Molnár Józsefné urnó ő nagysága 45 frttal, Molnár József ügyvéd 5 ft., Horváth József 1 ft 40 kr. Percz Samu 1 ft 20 kr., Lőfkovits Lipót 1 ft 20 kr., Feledy Ferenc 1 ft 20 kr., Beliczky Viktor 1 ft 20 kr., Dr. Veres Samu 1 ft 20 kr., Samarjay János 1 ft 20 kr., Farkas Zoltán 1 ft 20 kr., Dráskóczy László 1 ft 20 kr., Biczovszky József 1 ft 20 kr., Rábely Miklós 1 ft., Kerekes Lajos 1 ft., Benkó János tanító 1 ft., Szabó József tanácsos 1 ft., Szontagh Károly 1 ft., N. N. 1 ft., Glósz Arthur 80 kr., Czékora Imre 80 kr., Hágetter Lajosné 60 kr., Kovács Zsigmond 60 kr., Ujj Lajosné 60 kr., Konyha Kálmán 60 kr., Soós Ferenc építész 60 kr., Szerényi János 60 kr., Rónay Gyula 50 kr., Jakovecz Alajos, Szabó József mészáros, Dienes Kálmán, Vigh József, Zsuffa Kálmán, Csapó Lajos, Lévy Istvánné, Farkas J.-né Rimaszécs, Nagy Károly, Császár Andor, Martinovics Ferenc, Sarinay Ignác, Kovács Józsefné, Molnár Lajosné, Liptay Andor 40—40 kr. N. N., Rakottay Lajos, Tóth Péter, Percz Gyula, Benyo József, Kócsy Pál, Hrecska László, Varga István, id. Róth Lajos, ifj. Török János, Andrássy László, Salamon Mihályné, Lovniczky Józsefné, ifj. Róth Lajos, Szabó László, Szomor Dezső, Szöllösy István, Káposztás László, Czako István, Szabó Lajos, Mihályi Lajos, Heks Bertalan, ifj. Kovács István, Szabó György, N. N., Bódor László, Soós Miklós, Dr. Löcherer Tamás, Pásztor Pál, Remenyik Sámuel, Tomay Alajos, N. N., N. N., N. N., ifj. Csapó János, ifj. Simon János, Varga István, Lőkös István, Friedmann N., Banyák István 20—20 krt., Mészáros János 40 krt., Kohut Lajos 40 krt., Varga Lajos 40 krt., Otrabec N., Szklennár N., Lévy József, Takács László, Madarassy Zoltán, Spuniz József, Lőkövits Feref, nez. N. N., N. N., Polák Lipót, Institórisz Endre, Nagy Ferenc, Soós Gyula, N. N., Visnyai Emil, Baksay József, Stech Kálmán, Simkó Nándor, Nagy Zoltán, Lengyel György, Szócs Miklós, N. N., N. N., N. N., Paczek Emil, Vozary Béla, Cseh János, Fráter Mór Weisz Izidor, Barányi Gusztáv, Keresik Pál, Széplaky Lajos, N. N., Neumann Dávid, Dobránszky N., Percz József, Balók Lajos, Wikoukal Henrik 20—20 krt., összesen 96 ft 70 krral. — Ezen kívül a Molnár Józsefné urnó ö nagysága által adományozott 16 db tombola tárgy, valamint a Miskolczy István és Gyórfy Pál urak által felajánlott tárgyak kisorsolásából befolyt 71 ft. — Hogy ily fényes eredmény lett elérve az első sorban a védnöki szerepet elvállalt bálánya Molnár Józsefné urnó ö nagyságának érdeme, kinek áldozatkész jóindulata és páratlan népszerűséggel öszpon-

tosult szíves közreműködéséért ez alkalommal hálás köszönetünket nyilvánítjuk; — de elismeréssel s köszönettel adózunk a bál rendező elnöke Percz Sámuel ur és a rendezőségnek, kiknek együttes közreműködése által sikerült a bál fényét s hirnevét előmozdítani, ugyszinté Soós László és Jakovecz Alajos uraknak is, kik a bálterem izléses feldíszítése körül oly buzgón s odaadélag fáradoztak. Végül pedig a könyvtárunk javára tett s ekkoráig még el nem ért anyagi sikert gyarapító felajánlások, valamint a kegyes adományozók áldozatkészükkert fogadják a polgári olvasókör hálás köszönetét. Rimaszombataban, 1891. február 10-én. A polgári olvasókör nevében: Szabó László, jegyző.

Nyilvános nyugtázás. A f. év és hó 7-én a rimaszombati koresolyázó egyesület javára rendezett társas estélyi bevételét 97 ft., kiadását pedig 67 ft 57 kr. képezte így a jótékony czélra 29 ft 43 kr. jutott. Ezen összeghez azonban 1 frtos adományajkkal járultak: Bápyay Ferenc, Benyo Kálmán, Farkas Abraham, Farkas Abrahamné, Folyami Béla, Hamaliár Károly, Kalla Mihályné, Kubinyi Aladár, Dr. Lichtschein Adolf, Lokcsinszky Endre, Kubinyi Bertalanné, Lukács Géza, Lukács Gézine, Madarassy Vilma, Marton János, Marton Jánosné, Molnár József ügyvéd, Molnár Lajos, Samarjay János, Samarjay Jánosné, Máriaassy László, Farkas Zoltán, Institórisz Endréné, Sütthő Hona, Szeredinszky Sándor, Szeredinszky Sándorné, Sztaniszlavszky Adolf, Szügyi Zsigmond, Terhes Pál, Terhes Pálné, özv. Zwickler Ottóné, összesen 31 frtal. Ekként a koresolyázó egyesület pavilonjára 60 ft 43 kr. adatott át az egyesület pénztárának, melyért a nagyérdemű áldozatkész közönségnek hálás köszönetét fejezi ki ezen uton az egyesület választmányja.

Vármegyei udonságok.

Pályázat polgármesterségre. Jolsva r. t. város polgármesteri székének betöltése végett nyílt pályázatot közölt megyénk alispánja a „Hivatalos Értesítő”-ben. Javadalmazás: 1200 ft éventé. A kérvények f. évi márczius hó 1-ig Jolsva város képviselő testületéhez terjesztendők be.

Körorvos választás lesz Nyustyan f. évi aprilis 23-án d. e. 9 órakor. Eddig a dr. Báthory István és dr. Kres Gyula neveit hallottuk emlegetni.

Simor-requiem. Egyházas-Báston -- mint nekünk írják — mult vasárnap tartott meg a gyászisteni tisztelet Magyarországon boldogult hercegprímás Simor János lelki üdvéért. Fibiger Ferenc plébános előbb a szízcékről rövid és ékes szavakban vázolta a boldogult főpap életét s felhívta hűveit, hogy a mai gyászmele alatt buzgón imádkozzanak a jótékony főpap lelki üdvéért — A vallásos egyház ajtatos hűvei csakugyan teljes számmal imádkozták végig buzgóan a requiemet, melyhez Okolicsányi Béla kántor tanító jeles tapintattal válogatta ki a „Boldog, a halál kit készen talál”, „Világ büszke fia, jer elméledj velem” és „Fel van már emelve a válság szent bére” kezdetű szép énekeket, melyek a gyülekezetben mély és maradandó hatást kellettek.

Kraszkón a régtől huzódó s már-már elmérgesedett káplánválasztás kérdése szerelés megoldást nyert. Hét-főn f. hó 9-én Glauf Pál fűesperes ur személyes intézése mellett Povázsay Endre albertii segédlelkész választott meg. Értesülésünk szerint a kishonti ev. egyházmegye a megválasztottban derék és hazafias lelkeszi erővel gyarapodott.

A népszámlálás áldozata. Folyó évi jan. 13-án főt. Untener Mihály péterfalvi plébános, mint népszámlálási felügyelő, a népsz. ügyiratok átvitele végett Almgyra ment. Kocsisa a községi bíró volt. Mig ő az ügyiratokat átvéte, a magával hozott harangozót az ajándékok postára küldte, ki ott időnkivül mulatván, a társulatban bíró ezzel az almgyi kocsmá megtekintésére kényszerítette, a ki aztán addig-addig nézegette az üvegek tartalmát, mig derekasan „beesudádkozott!” Komény hideg léven, a jó verű lovak ez alatt meglehetősen megfáztak s a mint aztán elindultak, mindjárt kezdték a kocsit ragadni úgy, hogy a jöködvü bíró nem bírta fékezni őket, mig végre oly szerenéséttlenül borították föl a szekeret, hogy a buzgó felügyelő plébánosnak a keze kitört, a bíró pedig lehorzolt arczczal hordja „betörülkőzések” következményét.

Kivándorlás Amerikába. Megyénkben az Amerikába kivándorlás az utóbbi időben igen nagy mérvet kezd ölteni. A mult hét egyetlen napján 21 Amerikába szóló utlevél érkezett le az alispáni hivatalhoz felvidéki lakosok részére. A kivándorlók többnyire józan fazekasok és szénégetők, kiknek távozása a helybeli kereskedelemnek is kárára fog válni.

Elgázoita a vonat. Galovitz József eszri földművest, ki a bánrévei vásárról ittas fővel indult hazafelé. Bánrévén lekésven a vonatról, gyalog szerrel a vasúti pályatesten bandukolt nagy görbén, mig egyszer eldőlt s ott maradt a sineken fekvő, s egy vonat keresztül ment rajta. Iszonyuan szétroncsolt hulláját csak másnap reggel találták meg.

Sikkasztás Lapunk mult számában röviden megemlékeztünk arról a sikkasztásról, melynek híre a rozsnói adóhivatal volt ellenőre Kristóffy József felől kelt szárnra. Tartózkodólag említettünk meg egy-két versiót, mert be akartuk várni mig a terjedő híreket hivatalos vizsgálat ezáfolja vagy erősíti meg. Fájdalom, a hír valóban bizonyult; Kristóffy József hűtlen kezelője volt a közvagyonnak, s bár a vizsgálat eddig mindössze másfél ezer forint körüli összegben tünteti fel a hiányt, valószínű, hogy a pénzügyminiszteriumtól táviratilag lekért régió estendőkbeli számadások a már felfedezett hiányt csak növelni fogják. A sikkasztó ellenőr Brémából írt levelében tudatta a mostani adóhivatali pénztárnokkal, hogy ne várják vissza, mert ő Amerikába vitorlázik. Netkovszky pénzügyigazgató táviratilag kereste meg a Monarchia külügyminiszteriumát a végett, hogy a szökevény sikkasztó kiadását eszközölje. A sikkasztó nagyszámu családot hagyott itthon hátra meglehetősen zilált anyagi viszonyok között.

Utolsó farsang. Valent János bakos-töréki gazda farsang utolsó napjára sokat talált beszédni a szesz italból, annyira, hogy hazamenet utközben eldőlt s a fagyos éj szárnyai alatt elaludt, még pedig örökre s e farsang neki utolsó farsanggá lett; reggel a földön fekvő takálták, holtan.

Vegeyes hírek.

Kitüntetés. Nagy és tegyük hozzá méltó kitüntetés érte **Mauthner Odón** budapesti magkereskedőt, kinek a hazai magkereskedés és mezőgazdaság előmozdítása körül szerzett érdemei minden gazda előtt ismeretesek. Ő Felsője a király ugyanis az érdemes ezéget, mely a tavalyi bécsi gazdasági és erdészeti kiállításon magvaival valamennyi versenyző közt a legnagyobb díjat: a diszokmányt nyerte, most a Ferencz József rend lovageresztjével tüntette ki. Őszintén örülünk a magyar termények diadalával és a magyar ezég megérdemelt kitüntetésének.

Az emberi test számokban. Egy amerikai fiziológus az emberi testről a következő számadatokat adja: Az embernek van 150 csontja és 500 izma, vérenek sulya körülbelül 15 kgr. A szív átmérője rendszeren 15 centiméter, percenkint 70-szer, óránként 4200-szor évenként 35,792,000-szer ver. Minden ütés 44 gram vért szállít, percenkint tehát összesen 2030 gramot, óránként 137 kilogramot, naponként 58½ mázsát, 3 perc alatt minden vér átmege a szíven. Tüdőnkben 5 liter levegő van; óránként mintegy 1200-szor lélegzünk amihez 300 liter levegőre van szükségünk. A bőr 3 rétegből áll, vastagsága 3—6 milliméter közt változik. Egy négy centiméter bőrnek 12050 likaesa vagyis pórusa van, melynek hosszát összeadva 50 kilométer.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**
Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetéseik.

Eladó földbirtok és üzlet.

Rimaszombat város határában 22000 ööl területű tagosított, kitűnő karban levő elsőrendű földbirtok és egy kert eladó; ugyszintén a város legelőnkébb forgalmu helyén egy, már 18 év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő

szappanos-üzlet

minden hozzátartozókaival együtt — betegség folytán — azonnal átvehető; az üzlet-helyiség örök áron is megvehető
Venni szándékozók értekezhetnek **Konyha Géza** tulajdonossal. 2—3

Hirdetmény.

166. sz. — Az **Alsó-Balog** községben gyakorolt urbéres italmérsési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezés megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 20. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. számú hivataloszájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1891. január 16.
Fornát, **Feedy,**
kir. törvszéki elnök. kir. törvszéki jegyző.

Haszonbéri hirdetmény.

Jolsva rendezett tanácsu város tulajdonához tartozó erdőben 110 katasztrális holdból álló területből nyerhető **csér- és tölgyfakéreg hámozása** zárt ajánlatok útján bérbe adni szándékoltatik. — minél fogva felhivatnak a vállalkozók, hogy zárt ajánlataikat 800 forint bantapénzzel ellátva, az e folyó évi márczius hó 15. napjáig, polgármesteri hivatalnak nyújtsák be.

Kelt Jolsván, 1891. január 28-án.
Bazilidesz Gusztáv, h. polgármester.

Hirdetmény.

115. sz. — A **Mihályfala** községben gyakorolt italmérsési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9—10 §§-aihoz képest az egyezés megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 19. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. számú hivataloszájába kitűzetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítették, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

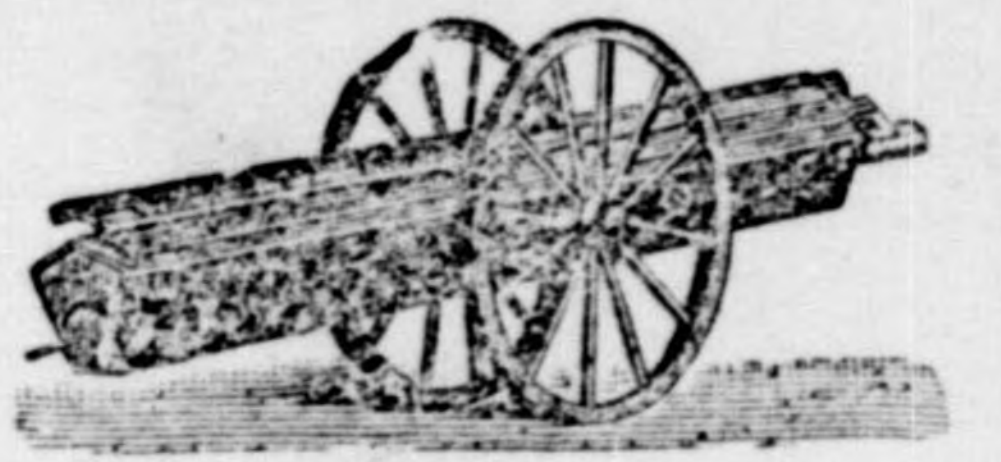
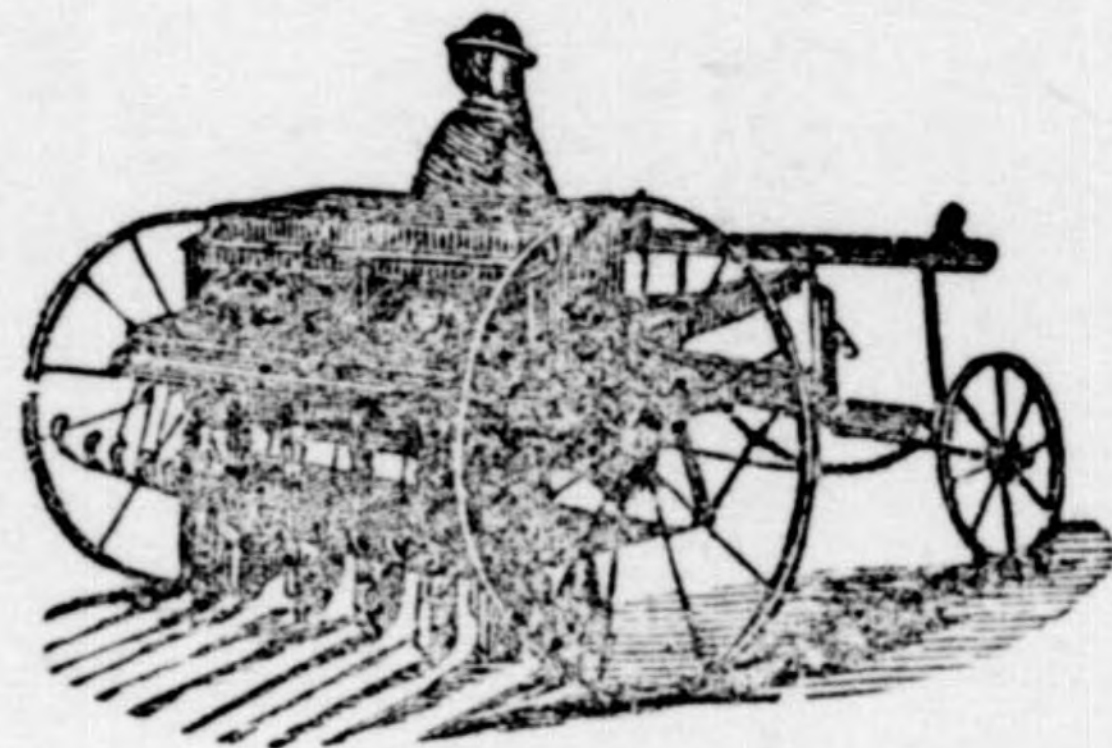
A rimaszombati kir. törvényszék 1891. jan. 13-án.
Fornát, **Feedy,**
kir. törvszéki elnök. kir. törvszéki jegyző.

Kerestetik egy birtokfelügyelő

Lévártra, a ki a számadásokat érti és jó írással bír — Sajátkezű ajánlatokat elfogad **Thuránszky Marczell** Egerben. 2—3

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődeje Kassán, Eperjesi-ut II sz.

Ajánlunk a t. gazdaközönségnek a tavaszi idényre szükséges gépeket, nevezetesen: **szilárdan szerkesztett könnyű Sorvető és szórvavető gépeket, Ekéket és beronákat, Hengereket, lókapákat, stb.**
Továbbá **Backer- és magtárrostákat,** mely gyártmányainknak gépgyárunkban **állandóan jelentékeny készletet tartjuk.**

Szállítunk továbbá saját gyártmányu s legjobb szerkezetű szeszgyár- és malomberendezéseket, **gőzgépeket és gőzkazánokat, házi- és egyéb szivattyukat stb.** — Elhasznált gépek, különösen **gőzmozdony és gőzcsepplők** pontos **átigazítását és javítását** a legjutányosabban eszközöljük. 1—6

Gyártmányaink képes jegyzékét b. kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

A gömörmezei nép- és iparbank

a regálevátság kötvényeinek s az ezekre szóló utalványoknak értékesítését közvetíti.

Rimaszombat, 1891. jan. 22.

Az igazgatóság.

Meghívás.

A „nyustyai takarékpénztár részvény-társaság” V. évi rendes közgyűlése 1891. évi február hó 15 én d. u. 2 órakor a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni, melyre a t. ez. részvényesek tisztelettel meghivatnak

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1890. évi üzleteredményről.
2. Mérleg jóváhagyása, — felmentvény megadása és a tiszta nyeresmény felosztása iránti határozat hozatal
3. Egy felügyelő bizottsági tag választása.
4. Indítványok.

Kelt Nyustján, 1891. január hó 25-én.

Az igazgatóság.

Meghívás.

A Gömörmezei Nép- és iparbank részvényesei **1891. február hó 22 én d. e. 9 órakor** a **Három Rózsa** vendéglő nagy termében tartandó

évi rendes közgyűlésre

ezennel meghivatnak.

TÁRGYAK:

1. Igazgatóság- és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Mérleg jóváhagyása s ennek folytán az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Igazgatóság választása.
5. Felügyelő-bizottság és napibiztosok választása.
6. Indítványok.

Rimaszombat, 1891. február 5-én.

1—2

Az igazgatóság.

Valamennyi külföldi szerekből előnybe helyezendők, a magyar közönségnek különben már legjobb hírnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő, a külföldi labdaesgyárosok óriási reklámja daczára, százezer esetben **1890. éven** át legjobban megkísérelt és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, esakis növénykivonatból összeállított **Friedrich János** gyógyszerész-féle

KÁRPÁTI EGÉSZSÉGI LABDAGSOK.

Ezek minden tekintetben az egészségre előnyös s bizonyító gyóglabdaesoknak vannak elismerve; mert a gyakori rosszullet alkalmával gyors és biztos segélyt nyújtanak s mint ilyenek a legjobb házi szerek alkalmazhatók.
Ennek folytán, ezen labdaesok minden ártalmas utóhatás nélkül különösen: vérbőrdugulás és gyomornyomásnál, étvágyhiánynál, szék- és székrekedésnél, vértudulásnál, fejfájás és fejszédésnél, máj- és vesebajoknál, valamint az aranyeres betegségnél kitűnő hatással bírnak; s ezek szabályos gyógykezelése mellett gyomor s bélhurut stb., s ez utóbbi bajok következményei jó eredményre gyógyíthatók. A hírneves és kedvelt **dr. Kárpáti** orvos ur által ajánlatnak. — Ezen labdaesok a gyomor- és végbél-nehézségeknél igen jó hatással bírnak s különösen a folytonosan ülőletű embereknek az egészséget, valamint a test idegséget fontartják. Az emésztést előmozdítják s a gyomor-, ideg- s izomrendszer normális működésébe hozzák, s az epe- és májbetegségek, valamint ezekből kifolyó s az egészségre káros hatású anyagot a gyomort egészen kitisztítják, szabályozzák és megkönnyítik a székrekedést, gyorsan és biztosan hatnak, mint hashajtó s gyantát minden más hashajtó és gyomortisztító szert felülmúlnak. Megakadályozzák az abnormális savképződést a gyomorban (gyomorgéset), a vérben (köszvény- és rheumatikus bajoknál), a húgyvesében és hajszáledényekben (homok- és köképződést), a hajszáledényeket normális működésébe hozzák, mi által a vér tisztul s a húgyhólyagban főlóvasztatnak s eltávolíttatnak; minek következtében a húgyhólyaghurut és vesébántalmak megakadályoztatnak.

Ezen labdaesoknak a hatásuk gyors és biztos. Hosszabb utazásnál és vidéken való tartózkodásnál bevévésök igen kényelmes s egyaránt fiatal és öreg emberek által szívesen bevehetők s hosszú évek során át hatásukat megtartják.
Szétküldési főraktár: **Friedrich János** gyógyszerésznél **Malaczán,** Pozsony megye.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tegeres 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bementes küldeménynél 5 kr. helyegdíjjal több. Ha a labdaesok árához 20 kr. mellékeltek, akkor a megrendelt mennyiség az összes bírodalomba bárhová bérmentve küldetik.
RAKTÁRAK: Rimaszombaton: Hamaliár Károly és Ragályon: Bottka Imre gyógyszerészeknél.

LEGJOBBIAK ÉS ALÁÍRATOK: 3—3

Igen tisztelt uram! Az ön kárpáti labdaesainak kitűnő jósága annyira elragadta az idevaló közönséget, hogy mindenki róla csak jót és dícséretet mond. En is, miután nagy emésztetlenségben és dugulásban szenvedek, nem kések igen tisztelt uraságnál 2 tegereset megrendelni oly kérelemmel, hogy azt mielőbb elküldeni sziveskedjék. — **O-Moravieza,** 1890. okt. 28-án. Tisztelője **Darai Károly.**

Tekintetes ur! Miután az ön kárpáti egészségi labdaesai egy kitűnő házi szert képeznek, ezért kérem azokból nekem egy tegereset 6 skatulyával postautánvét mellett megküldeni. — **Nagy-Kikinda** gőzmalom, 1890. február hó 22-én. **Mayer Miklos,** asztalos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Igénytelen soraimmal bátorságot veszek magamnak tekintetes gyógyszerész urat teljes tisztelettel felkérni, kegyeskednék a kitűnő hatásának bizonyult kárpáti egészségi labdaesokból egy tegereset, lehetőleg sürgősen használati utasítással együtt nevére címzeve postai utánvét mellett megküldeni. Fogadja tekintetes gyógyszerész ur nagyrabesülésém mély tiszteletét, maradván Kunhegyes, 1890. április 29. Alázatos s.olgája **Molnár Imre,** birtokos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Van szereném tiszteletteljesen felkérni, miszerint számomra az ön oly kitűnő hatással bíró malaczai kárpáti egészségi labdaesaiából egy tegereset 6 skatulyával minél hamarabb postautánvét mellett megküldeni sziveskedjék. Mély tisztelettel **Rakovicz, Waldhof,** 1890. márczius 3-án. **Foltiny Joz ef,** kórvadász.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malaczán. Köszönettel fordulok önöz a kárpáti egészségi labdaesainak kitűnő hatásáért. 1883. évben megkaptam a vérhányást oly annyira, hogy orvosok már rólam lemondtak, és ezek a kárpáti egészségi labdaesok kezdtem használni, és mire három tegereset felhasználtam, a vérhányás teljesen megszűnt, és azóta mindig használok. Kérem tehát sziveskedjék postautánvét mellett 3 tegereset küldeni. Teljes tisztelettel **Veprováz,** 1890. márcz. 3-án. **Leidák Károly.**

Tisztelt gyógyszerész ur! Igen kérem, ha számomra fenti címre posta fordultával utánvét mellett három tegeres és négy skatulya kárpáti egészségi labdaesokat küldene. Már néhány év óta használok és igen kitűnő szolgálatot tesz. Maradtam tisztelettel Zalánkán, (Fehém.) 1890. április 19.

Özv. Leihenyei Károlyné.

Nagyon tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék számomra egy tegereset megküldeni, miután meg vagyok győződve az ön kárpáti egészségi labdaesainak kitűnő hatásáról, a mit ezental szüntalanokkal tudatni fogok. Ismét újból fölkeresem, egy tégely kárpáti köszvény-folyadékot is egy régen szenvedő rokonnak igen dagadt lába és a tagok megerősítésére. Idegájdalom és dagadás ellen postautánvét mellett megküldeni sziveskednék. Halás köszönettel **Körmend,** (Vasm.) 1890. május 6-án. **Baiman Rozália,** a körmendi várbán.

Tekintetes gyógyszerész ur! Legyen szives és küldjön nekem megint két tegeres az ön kitűnő jó hatású labdaesaiából, melyek nélkül mi — az egész családunk lenni nem tudunk. Minden baj ellen igen hasznos, bár legyen az köhögés, gyomor-rontás, kiütődések, főfájás, hurutok; minden ellen csak bärkinek is ajánlom. Ezen kárpáti labdaesokat mi már körülbelül 10 év óta házi szerünknek vagyis orvosunknak tartjuk házunkban. Tehát kérem nekem ezen két tegereset mielőbb megküldeni. — **Puehón,** 1890. márczius hó 14 én. Tisztelője **Obetko Vilmosné.**

Tekintetes ur! Nagyon kérjük sziveskedjék az ön által készített kitűnő kárpáti labdaesokból 6 tegereset utánvét mellett posta fordultával küldeni. Tisztelettel **Balassa-Gyarmat,** 1890. márczius 23. **Irgalmas nővérek.**

Tisztelt Friedrich ur! Kérem legyen szives részemre 4 tegeres kárpáti egészségi labdaesot küldeni, mert nem tudom nélkülözni, mert csodahatásuknál fogva élvezet még egészséges egyének is vele élni, mert ez már többszöri használat után nálam bebizonyult. — **Süttön,** 1890. szept. 18. Vagyok teljes tisztelője **Varga Mihály,** óras.